

הדר פרק ששי עירובין

סב.

עין משפט נר מצוה

א מיי פ"ב מהל' עירובין
הל' ט ע"ש פ"ב מהל' עירובין
שפ"ט פ"ב מהל' עירובין
ב ב מיי פ"ב מהל' עירובין
הלכה י עירובין
ט"ז ע"ש פ"ב מהל' עירובין
ג ג מיי פ"ב מהל' עירובין
ט"ז ע"ש פ"ב מהל' עירובין
ד ד מיי פ"ב מהל' עירובין
ט"ז ע"ש פ"ב מהל' עירובין
ה ה מיי פ"ב מהל' עירובין
הלכה ט ע"ש פ"ב מהל' עירובין

רב ניסים גאון

בן נח נהרג על פחות
משה פרוטה. משכחת
לה בטנהדרין בפרק ארבע
מיתות תנו רבנן ד' מצות
בצטו בני נח דיימם וברכת
השם וע"ז וגילוי עריות
ושפיכות דמים וגול ואבר
מן חתי, ואמרו אחר זה
על שבע מצות בן נח
נהרג, ואמרו עוד אזהרה
שלהן זו היא מיתתן.
ואמרו פחות משה
פרוטה כולו דלאו בני
מחילה ינחו גול מעליה
הוא, ולפיכך אם בן נח
גול פחות משה פרוטה
נהרג, ומה שאמרו לא
ניתן להישבון כלומר
אפילו השיב את הגזילה
לגזול אינו נפטר מן
המיתה אלא נהרג מכל
מקום שכבר חיוב מיתה.
ובמס' ע"ז בפרק השוכר
את הפועל אמרו ומאי לא
ניתן להישבון אינו בתורת
הישבון, כי זה שכתוב
בתורה והשיב את הגזילה
לישראל נאמר ולא לבני
נח.

רבינו חננאל

סוגיא דשפעתא דירת גוי
לא שמה דירה, ובגויה
שמה ילמד ממעושו
פליגי, ר' אליעזר בן
יעקב סבר (בגו) [כיון]
דחשיד אשפיכות דמים,
תרי דשכיחי דדיירי בהדי
גוי גזרו בהו רבנן איסור
עד (שיעברו) [שישכרו].
חד ישראל בהדי גוי דלא
שכיח דדייר, אי מיקרי
דיירי לא גזרו ביה רבנן,
וציטול צדין הוא למהני שאין
העכו"ם מכיר בהן אבל יודע הוא
שישראל קונה רשותו בשכירות אבל
השתא דלמסקינא שהוא כדיר של
זהמה ומן הדין לא צע' מידי ר'רין
הוא לפרש מ"ט תקינו רבנן שכירות
טפי מעירוב וציטול:
בן נח נהרג על פחות משה פרוטה ולא ניתן להישבון. פירש
צקונטרס דגזי ישראל כמיז והשיב את הגזול אשר גול אבל
צעובד כוכבים לא כמיז הלכך כיון שעבר נהרג ואין משלם משמע מתוך
פירושו דאפילו בגול מעכו"ם חצירו לא מייחזי בהשגה ולא יתכן
לומר כן לפי אותה שיטה דפרק בתרא דעכו"ם (דף ע"א): דבעי למידק דמשיכה צעובד כוכבים קונה דאי אינה קונה אמאי נהרג אבל זהא
דנהרג על שזה פרוטה לא קשיא ליה דצדין הוא שיהרג אע"ג דלא קני ציה משיכה כיון דהוי ממון חשוד אבל צפחות משה
פרוטה דלאו ממון הוא וצמשיכה נמי לא קני אמאי נהרג ואי בגול מעכו"ם איירי א"כ אפי' צפחות משה פרוטה ממון חשוד
הוא לגבי עכו"ם דלא מחיל על פחות משה פרוטה וצדין הוא שיהרג אף על גב דלא קני ליה כיון דחשיב ממון לגביה כמו שזה פרוטה
לישראל וכל הגזילים דמייחזי על הגזילה אע"ג דלא קנו ליה אבל מהא דנהרג על גול פחות משה פרוטה לישראל דייק שפיר
דכפרשתי ומשמע ליה דאירי בגול מישראל מדקתני ולא יתן להשגה כלומר דלינו חייב להחזיר ובגול מעכו"ם היה חייב צדין דקפדי
ולא כפי' דפטור (ט) בגול מן העכו"ם משום דלא כתיבא ציה דצדעה מנייה לא מיפטר דלא שייך גזי
עכו"ם דהא נטלו לסטין כסותו בהגול בתרא (ב"ק דף ק"ד). משמע דלא קנו אלא ציאוש ומוקמינן בלסטין מעכו"ם ועוד דאפילו
בישראל אי הוי צעין חייב להחזיר ולא אמרינן קים ליה דצדעה מנייה דממוכה צפרק בן סורר (פסחין דף ע"ג). גזי צא צמחמת
ומשני דהא דמייחזי מיתה משום דמנער לישראל כלומר שהוא חשוד ממון ציד עכו"ם דלין סברא לומר שאם יעירו צשום ענין
שתיחייב מיתה ומאי לא יתן להשגה כלומר כיון דלא קניא צמשיכה א"כ כל היכא דאיתיה של ישראל הוא דאי משום דמייחזי
וימנין דלא מייחזי ומפרש שאינו בתורת השגון כלומר אם אכלו שאינו צעין לא מייחזי ליתן דמיו אבל כל זמן שהוא צעין ודאי חייב
להחזיר אבל אין לפרש אינו בתורת השגון לענין שיפטר בהשגתו ממייתה כמו ישראל ממלקות דהוי צכך ניתק לעשה דאם כן דחק
צחנם להעמידה בישראל ומשום דמנערינא ללוקמה בגול מעכו"ם: **מוהר"ק** ואבורגני. פירוש מוהר"ק כתיבה וחומתו כמו
מוהר"קיהו דהני עטפסא דמלכא מנח בסוף החולץ (יבמות דף מ"ו): ואבורגני (ט) שלוחים ור"מ פירש מוהר"ק ואבורגני כמו בניין:
ורבי

לכחול משחיתתו אלא ודאי ר"ג דיצנה הוה ותחלה גזר על שחיתתו
לאורייתא ושצק סתם יינס דרבנן ודע"ג דר"ג קודם דר' מאיר הוה
תלי אותו דבר"מ משום דפשיטא לן בכל דוכתא דחייס ר"מ למיעוט
ולספרים נמי דגרסי הכא רש"ג הא שמעינן ליה צפ"ק דחולין (דף ד').

דס"ל כותים גירי אמת הא גזי מצל
כותי מותרת דקתי רש"ג אומר כל
מצוה שהחזיקו צה כותים יומר
מדקדקין צה מישראל ועוד דאם כן
מה חדשו ר' אמרי ור' אסי (ט) צמה
שעשאו עכו"ם גמורים לצטל רשות
וליתן רשות והלא כן היו מעולם
לכ"ע דליכא למימר דמעיקרא גזרו
ולא קבלו מייניהו דלענין שחיתת ויין
נשך הוא דקאמר התם גזרו ולא
קבלו מייניהו ונראה לר"י דצין לדוקי
וצין כותי (ט) לדירה אינס כעכו"ם ומה
שלא הוסיף כותי צמסורי מחסרא
בגמ' ר"ג אומר לדוקים וכותים אינס
כעכו"ם היינו משום שלא צא הממק
אלא לתקן שלא יקשה לדוקי מאן
דכר שמהי ועוד י"ל דאפילו ר"ג
עלמו לא הוכיר צדצרו כשחלק על
תנא קמא אלא דדוקי לצדו לפי שלא
הציא ראייה אלא מנדוקי ור"מ אי
גרס רש"ג היכי פסקינן בגמרא
כר"א בן יעקב ור' יוחנן נמי דקאמר
נהגו כר"א בן יעקב (ט) הא ר' יוחנן
נמי אמר הלכה כרש"ג צמסנתיו
וי"ל דלא פסקינן בגמרא כר"א בן
יעקב אלא על עיקר צדצרו דלא
אכר צמז ישראל על שזה שנים
אצל זהא דסבר ליה כמ"ק דכותים
כעכו"ם לא פסקינן כותיה ואפשר
דזהא הלכה כרש"ג דלין כעכו"ם
ועוד דהאידינא לא נפקא לן מידי
לענין כותים לצסוף (ט) כשעשאו
עכו"ם גמורים:

חצ"ר ש"ל עכו"ם הרי הוא כדיר
של בהמה. ואם יש
צמים הרבה של עכו"ם פתוחין צחצר
מותר לישראל להכניס ולהוציא לשם
מאחר שאין ישראל דר סס:
ועכו"ם א"א מוגר. ור"מ ומעיקרא
דס"ד דעוממא משום דלית
עכו"ם שמה דירה מ"ט דעירוב לא
מהני ושכירות מלה וי"ל דעירוב
וציטול צדין הוא למהני שאין
העכו"ם מכיר בהן אבל יודע הוא
שישראל קונה רשותו בשכירות אבל
השתא דלמסקינא שהוא כדיר של
זהמה ומן הדין לא צע' מידי ר'רין
הוא לפרש מ"ט תקינו רבנן שכירות
טפי מעירוב וציטול:

בן נח נהרג על פחות משה פרוטה ולא ניתן להישבון. פירש
צקונטרס דגזי ישראל כמיז והשיב את הגזול אשר גול אבל
צעובד כוכבים לא כמיז הלכך כיון שעבר נהרג ואין משלם משמע מתוך
פירושו דאפילו בגול מעכו"ם חצירו לא מייחזי בהשגה ולא יתכן
לומר כן לפי אותה שיטה דפרק בתרא דעכו"ם (דף ע"א): דבעי למידק דמשיכה צעובד כוכבים קונה דאי אינה קונה אמאי נהרג אבל זהא
דנהרג על שזה פרוטה לא קשיא ליה דצדין הוא שיהרג אע"ג דלא קני ציה משיכה כיון דהוי ממון חשוד אבל צפחות משה
פרוטה דלאו ממון הוא וצמשיכה נמי לא קני אמאי נהרג ואי בגול מעכו"ם איירי א"כ אפי' צפחות משה פרוטה ממון חשוד
הוא לגבי עכו"ם דלא מחיל על פחות משה פרוטה וצדין הוא שיהרג אף על גב דלא קני ליה כיון דחשיב ממון לגביה כמו שזה פרוטה
לישראל וכל הגזילים דמייחזי על הגזילה אע"ג דלא קנו ליה אבל מהא דנהרג על גול פחות משה פרוטה לישראל דייק שפיר
דכפרשתי ומשמע ליה דאירי בגול מישראל מדקתני ולא יתן להשגה כלומר דלינו חייב להחזיר ובגול מעכו"ם היה חייב צדין דקפדי
ולא כפי' דפטור (ט) בגול מן העכו"ם משום דלא כתיבא ציה דצדעה מנייה לא מיפטר דלא שייך גזי
עכו"ם דהא נטלו לסטין כסותו בהגול בתרא (ב"ק דף ק"ד). משמע דלא קנו אלא ציאוש ומוקמינן בלסטין מעכו"ם ועוד דאפילו
בישראל אי הוי צעין חייב להחזיר ולא אמרינן קים ליה דצדעה מנייה דממוכה צפרק בן סורר (פסחין דף ע"ג). גזי צא צמחמת
ומשני דהא דמייחזי מיתה משום דמנער לישראל כלומר שהוא חשוד ממון ציד עכו"ם דלין סברא לומר שאם יעירו צשום ענין
שתיחייב מיתה ומאי לא יתן להשגה כלומר כיון דלא קניא צמשיכה א"כ כל היכא דאיתיה של ישראל הוא דאי משום דמייחזי
וימנין דלא מייחזי ומפרש שאינו בתורת השגון כלומר אם אכלו שאינו צעין לא מייחזי ליתן דמיו אבל כל זמן שהוא צעין ודאי חייב
להחזיר אבל אין לפרש אינו בתורת השגון לענין שיפטר בהשגתו ממייתה כמו ישראל ממלקות דהוי צכך ניתק לעשה דאם כן דחק
צחנם להעמידה בישראל ומשום דמנערינא ללוקמה בגול מעכו"ם: **מוהר"ק** ואבורגני. פירוש מוהר"ק כתיבה וחומתו כמו
מוהר"קיהו דהני עטפסא דמלכא מנח בסוף החולץ (יבמות דף מ"ו): ואבורגני (ט) שלוחים ור"מ פירש מוהר"ק ואבורגני כמו בניין:
ורבי

גמ' לא שנה חד. ישראל יחיד דר עמו: שמה דירה. ויש לו
רשות צחצר ונמצא ישראל המוציא לחצר מציתו שהוא מיוחד לו
מוציא מרשות לרשות ורבנן גזרו שלא להוציא מרשות לרשות בלא
עירוב דלמא אחי לאפקוי מר"י לרה"ר: הכי הוא כדיר של צמה.

ואין לו כח לאסור ור"מ קאמר לה
לקמן צצרייתא צשמעתין ורמינן
מתני' עלה ומוקמינן צדליתיה וישראל
אפי' כי יציה אוסר אלמא דירת עכו"ם
לאו שמה דירה: אלא דכ"ע לאו שמה
דירה. אלא משום גזרה שמה ילמוד
ישראל ממעשיו של עכו"ם הטריחוהו
והפסידוהו כחממי לישראל הדר עמו
כדי שיקשה צעניו ליתן שכר צכל
צצת וצצת וילא משם וצבהיא גזרה
פלגי ר"מ ור"א בן יעקב אי גורינן
ליה על ישראל יחיד הדר עם העכו"ם
או לא: ר"א סבר כיון דעכו"ם
חשוד על שפיכות דמים. לא שכיח
יחידו דדייר צצדיה ומילתא דלא
שכיחא לא גזרו צה רבנן ור"מ סבר
יחידו נמי וימנין דדייר ומש"ה אמור
רבנן אין עירוב מועיל כו': ועכו"ם לא
מוגרי. לא יחא רוצה לשכור (ט) וילא
ישראל זה משום: מאי טעמא. לא
מוגר עכו"ם: צריאה. חזקה שיתנה
ישראל עמו למלכות כל המצוי כליס
אם ירצה: בן נח נהרג על הגול
דהיא מוז' מצוה כדאמר צד' מיתות
צצנהדרין (טו). ואמר' אזהרה שלהן
זו היא מיתתן ואשמעינן ר' יוחנן
דעכו"ם לא מחיל אפילו אפחות משה
פרוטה והוי גול לדידו: לא ניסן
להשגון. דגזי ישראל כמיז (ט) והשיב
את הגזילה אבל צעכו"ם לא כתיב השגה
הלכך כיון שעבר נהרג ואינו משלם:
צמוהר"ק ואבורגני. למלכות החצר
צפסלנין וקמיתדראות אם ירצה:
חצירו של עכו"ם. אע"ג צסתם חצירות
פתוחין לתוכן צצמי צחצר אין רשות
עכו"ם חלוקה להיחשב רשות כל אחד
ואחד לצדו דלית עכו"ם לא שמה דירה
וישראל שאינו דר עמהן צצנכס לאחד
מן הצמים צצצת מותר להוציא מן
הצמים לחצר ולא הוי מוציא מרשות
המויוחדת לעכו"ם זה לרשות שהיא
לכולן: ואם יש שם ישראל אחד. דר
עמהן אוסר על כל ישראל להוציא מן
הצמים לחצר מפני שהיא כחצירו:
ר"א בן יעקב אומר (ט) עד שיהו שני
ישראלים. דרין צצני צמים ואוסרין
זה על זה רשות העכו"ם חלוקה מהן
ואוסר העכו"ם על צמיהם וכן אוסרין
על צמי העכו"ם מלהוציא לחצר דשויה

לעיל אבל בישראל יחיד לא
צוקוסר על ציתו של
ישראל ולא הוה אוסר על ציתו של
ישראל ולא ישראל אוסר על ציתו שאין חילוק רשות צעכו"ם:
אמר
לומר כן לפי אותה שיטה דפרק בתרא דעכו"ם (דף ע"א): דבעי למידק דמשיכה צעובד כוכבים קונה דאי אינה קונה אמאי נהרג אבל זהא
דנהרג על שזה פרוטה לא קשיא ליה דצדין הוא שיהרג אע"ג דלא קני ציה משיכה כיון דהוי ממון חשוד אבל צפחות משה
פרוטה דלאו ממון הוא וצמשיכה נמי לא קני אמאי נהרג ואי בגול מעכו"ם איירי א"כ אפי' צפחות משה פרוטה ממון חשוד
הוא לגבי עכו"ם דלא מחיל על פחות משה פרוטה וצדין הוא שיהרג אף על גב דלא קני ליה כיון דחשיב ממון לגביה כמו שזה פרוטה
לישראל וכל הגזילים דמייחזי על הגזילה אע"ג דלא קנו ליה אבל מהא דנהרג על גול פחות משה פרוטה לישראל דייק שפיר
דכפרשתי ומשמע ליה דאירי בגול מישראל מדקתני ולא יתן להשגה כלומר דלינו חייב להחזיר ובגול מעכו"ם היה חייב צדין דקפדי
ולא כפי' דפטור (ט) בגול מן העכו"ם משום דלא כתיבא ציה דצדעה מנייה לא מיפטר דלא שייך גזי
עכו"ם דהא נטלו לסטין כסותו בהגול בתרא (ב"ק דף ק"ד). משמע דלא קנו אלא ציאוש ומוקמינן בלסטין מעכו"ם ועוד דאפילו
בישראל אי הוי צעין חייב להחזיר ולא אמרינן קים ליה דצדעה מנייה דממוכה צפרק בן סורר (פסחין דף ע"ג). גזי צא צמחמת
ומשני דהא דמייחזי מיתה משום דמנער לישראל כלומר שהוא חשוד ממון ציד עכו"ם דלין סברא לומר שאם יעירו צשום ענין
שתיחייב מיתה ומאי לא יתן להשגה כלומר כיון דלא קניא צמשיכה א"כ כל היכא דאיתיה של ישראל הוא דאי משום דמייחזי
וימנין דלא מייחזי ומפרש שאינו בתורת השגון כלומר אם אכלו שאינו צעין לא מייחזי ליתן דמיו אבל כל זמן שהוא צעין ודאי חייב
להחזיר אבל אין לפרש אינו בתורת השגון לענין שיפטר בהשגתו ממייתה כמו ישראל ממלקות דהוי צכך ניתק לעשה דאם כן דחק
צחנם להעמידה בישראל ומשום דמנערינא ללוקמה בגול מעכו"ם: **מוהר"ק** ואבורגני. פירוש מוהר"ק כתיבה וחומתו כמו
מוהר"קיהו דהני עטפסא דמלכא מנח בסוף החולץ (יבמות דף מ"ו): ואבורגני (ט) שלוחים ור"מ פירש מוהר"ק ואבורגני כמו בניין:
ורבי

לעיל אבל בישראל יחיד לא
צוקוסר על ציתו של
ישראל ולא הוה אוסר על ציתו של
ישראל ולא ישראל אוסר על ציתו שאין חילוק רשות צעכו"ם:
אמר
לומר כן לפי אותה שיטה דפרק בתרא דעכו"ם (דף ע"א): דבעי למידק דמשיכה צעובד כוכבים קונה דאי אינה קונה אמאי נהרג אבל זהא
דנהרג על שזה פרוטה לא קשיא ליה דצדין הוא שיהרג אע"ג דלא קני ציה משיכה כיון דהוי ממון חשוד אבל צפחות משה
פרוטה דלאו ממון הוא וצמשיכה נמי לא קני אמאי נהרג ואי בגול מעכו"ם איירי א"כ אפי' צפחות משה פרוטה ממון חשוד
הוא לגבי עכו"ם דלא מחיל על פחות משה פרוטה וצדין הוא שיהרג אף על גב דלא קני ליה כיון דחשיב ממון לגביה כמו שזה פרוטה
לישראל וכל הגזילים דמייחזי על הגזילה אע"ג דלא קנו ליה אבל מהא דנהרג על גול פחות משה פרוטה לישראל דייק שפיר
דכפרשתי ומשמע ליה דאירי בגול מישראל מדקתני ולא יתן להשגה כלומר דלינו חייב להחזיר ובגול מעכו"ם היה חייב צדין דקפדי
ולא כפי' דפטור (ט) בגול מן העכו"ם משום דלא כתיבא ציה דצדעה מנייה לא מיפטר דלא שייך גזי
עכו"ם דהא נטלו לסטין כסותו בהגול בתרא (ב"ק דף ק"ד). משמע דלא קנו אלא ציאוש ומוקמינן בלסטין מעכו"ם ועוד דאפילו
בישראל אי הוי צעין חייב להחזיר ולא אמרינן קים ליה דצדעה מנייה דממוכה צפרק בן סורר (פסחין דף ע"ג). גזי צא צמחמת
ומשני דהא דמייחזי מיתה משום דמנער לישראל כלומר שהוא חשוד ממון ציד עכו"ם דלין סברא לומר שאם יעירו צשום ענין
שתיחייב מיתה ומאי לא יתן להשגה כלומר כיון דלא קניא צמשיכה א"כ כל היכא דאיתיה של ישראל הוא דאי משום דמייחזי
וימנין דלא מייחזי ומפרש שאינו בתורת השגון כלומר אם אכלו שאינו צעין לא מייחזי ליתן דמיו אבל כל זמן שהוא צעין ודאי חייב
להחזיר אבל אין לפרש אינו בתורת השגון לענין שיפטר בהשגתו ממייתה כמו ישראל ממלקות דהוי צכך ניתק לעשה דאם כן דחק
צחנם להעמידה בישראל ומשום דמנערינא ללוקמה בגול מעכו"ם: **מוהר"ק** ואבורגני. פירוש מוהר"ק כתיבה וחומתו כמו
מוהר"קיהו דהני עטפסא דמלכא מנח בסוף החולץ (יבמות דף מ"ו): ואבורגני (ט) שלוחים ור"מ פירש מוהר"ק ואבורגני כמו בניין:
ורבי